חובל ומזיק הלכה ב

וטייו בהשנום ובח"ח חתנ

עשין ע טוש"ע ח"מ סימן

מכג סעיף א: לג ב ג מיי׳ פי״א מהל׳

סמג עשיו סו טוש"ע ח"מ

סימן תה סעיף ג: לד ד ה מיי׳ פ״ד מהלי חובל ומזיק הלכה ג ד

סמג עשיו ע טוש"ע ח"מ סימן תכג סעיף ב:

נזקי ממון הלכה ג ד

וש"ג], ג) קדושין סח. [יבמות סב. כתובות קיא. נדה מ.], ד) ל"ל כדתניא, ד) לעיל מב:, ו) [שמות ה) לעיל מב:, ו) [שמות

כאו. ז) בס"א: ומה.

תורה אור השלם 1. וַיּאמֶר אַבְרָהָם אֶל נָעַרִיו שְׁבוּ לְכֵם פֹּה עִם עד כה ונשתחוה ונשובה בראשית כב ה יַנֶּי ינצו אנשים ונגפו 2. וכי ינצו אנשים ונגפו אשה הרה ויצאו ילדיה ולא יִהְיֶה אָסוֹן ענוש יַענשׁ בַּאֲשֶׁר יָשִׁית עָלְיו האשה בַבַּל בַּפַללים: שמות כא כב

רבינו חננאל שהיה מתכוין לחבירו והכה את האשה ייצאו ילדיה משלם דמי ילדות. כיצד משלם שמין . האשה כמה היחה יפה האי דמי ולדות ושבח ולדות הוא. דהא שמיז אותה כאשה שכבר ילדה ולדה עמה. אמ' רב יהודה איז. והכי קאמ׳ כיצד ולדות, שמין את האשה . כמה היתה יפה. האי . בן גמליאל. אמ׳ רבה הכי בן *גמליאל.* אנו דבו חכי קתני, וכי אשה משבחת קודם שתלד, אדרבה אינה . משבחת אלא אחר שתלד לידה כול׳, תניא כוותיה. רבא אמ' הכי קתאני, וכי למי שיולדת ואין לעצמה בשבח ולדות כלום אלא אמ' רכן שמעון כן גמליאל וכי אשה למי שיולדת משבחת ואין בשבח לעצמה כלום, אלא שמין נזק וצער כי חבלא דעלמא ונותן לאשה, ודְמֵי ולדות לבעל, ולדות חולקיז. ושבח ושבוו ולוווג ווולקין. ואקשינן דרבן שמעון בן גמליאל אדרבן שמעון בן גמליאל, ומשנינן הא דתני אין לה שבח במבכרת דאית לה צער והא דתני יש לה שבח בשילדה כבר יש לה צער ויש לה דלית לה צער ויש לה שבח. פיר', כל היכא דסליק בולד שיחמא הוא מקום החלל, לאפוקי ידיה ורגליה. היתה שפחה ונשתחררה או גיורת פטור. אוקמה רבה בשחבל בה בחיי הגר ומת הגר דפקעה זכותיה. אבל חבל בה לאחר מיתת הגר הולדות לעצמה הן. ורב חיסדא אמ׳ איתיה לגר וכה בהו, ליתיה לגר לא וכה בהו. ומותבינן מיהא, היתה שפחה ונשתחררה מי עדיפא ממתניתין . ראוקימנה בשחבל בה לה זכותיה, ואי בעיתימא

הא לאחר מיתת הגר חבל

א) לפיל מב, ב) שבת ל. א"ר משהאשה יולדם רו'. מפרש בגמרא: ונוהן לבעל. שהתורה הברתא בע"ר הא מעברתא בו'. וא"ת הא גבי בור תנן בשלהי פרקין זכתה לו דכתיב בעל החשה (שמות כא): היחה שפחה ונשחחררה. כלומר היתה משוחררת או גיורת נשואה לגר או לעבד משוחרר ואין לה בעל שמת פטור דהמחזיק בנכסי הגר שמת ואין לו יורשין מיעט הכתוב שור וד בדמי ולדות אלא במקום שהולדות של בעל כדכתי

זכה וזה קודם לזכות במה שבידו.

והאי דנקט האי לישנא היתה שפחה ונשתחררה ולא נקט היתה משוחררת משום דע"כ בשחין לה בנים הימנו קאמר והיינו דקאמר היתה שפחה ונשתחררה דמשמע עתה מקרוב דעדיין לא היו להם בנים והוא הדין נמי לישראלית הנשואה לגר ומת הגר דפטור דהא דמי ולדות לבעל והאי דנהט שפחה וגיורת משום דסתם שפחה משוחררת נשוחה למשוחרר וסתם גיורת לגר: גבו׳ דרב אדא בר אהבה. בשור שנגח ארבעה וחמשה (לעיל דף מב.): דהכי כחיב קרא. כי ינצו אנשיםי אלמא במתכוין לחבירו משתעי: דמי ולדות שבח ולדום הוא. דקתני שמין את האשה כו׳ ויש בכלל שומה זו דמי ולדות ובמהיי שהאשה נראית משובחת ובעלת לברים מפני העובר ודמיה יקרין: ה"נ קאמר כילד משלם דמי ולדות ושבת ולדות. שהן משביחין את האשה: שמין את האשה. כמה האשה יפה בשביל ולדות הללו עד שלא ילדה וכמה היא יפה עכשיו כשנתרוקנה ונפחתו דמיה ונותן לבעל ונוקה של אשה אינו בכלל שומא זו דאין כאן אלא פחת ריקון העובר אבל כחש גופה מחמת המכה ונפחתו דמיה משהיתה ראויה לימכר כשהיתה בריאה ריקנית הוא נוק ואינו של בעל אלא כשאר חבלה הוא והדין קלוב בכתובות (דף סה:) בומן שבסתר לה שני חלקים ולו אחד ובומן שבגלוי לו ב׳ חלקים כו׳: מאי קאמר. דמשמע דהכי קאמר ליה דא"כ לדידך אית לך דמשהאשה יולדת משבחת ות"ק הא קאמר דמפחתה: והלה השה משבחת. בדמים לאחר שתלד דמתחילה דמיה פחותין לימכר שמסוכנת היא למות בלער לידה והכי משמע מתניתין ח"כ דכך שמין כדקאמרת אשתכח דלא יהיב ליה מידי דמשהאשה יולדת משבחת: וכי למי שהחשה יולדת. למי שזכתה תורה דמי ולדות יהבינן נמי שבח דמי נפחא שדמי גופה מתעלין הא ודאי שבח דמי נפחא מחמת גופה נמי אתי ונזק הוא: חולקין. שדמי הנפח מחמת שניהן באין: אלא שמין נוק בפני עלמו. היינו כחש הגוף מחמת מכה ודמיה פחותים משהיתה ריקנית בריאה ואין כאן שומת פחת ריקון:

א"כ משהאשה יולדת משבחת אלא שמיז את הולדות כמה הן יפין ונותן לבעל "ואם אין לה בעל נותן ליורשיו היתה שפחה ונשתחררה או גיורת פמור: גמ" מעמא דמתכוין לחבירו הא מתכוין לאשה משלם דמי ולדות לימא תיהוי תיובתא דרב אדא בר אהבה שוורים בר אהבה שוורים שנתכוונו לאשה פטורים מדמי ולדות אמר לך רב אדא בר אהבה הוא הדין ידאפי׳ נתכוונו לאשה נמי פטורים מדמי ולדות והא דקתני שור שהיה מתכוין לחבירו מאיידי דקא בעי למיתנא סיפא אדם שהיה מתכוין לחבירו דהכי כתיב קרא קתני רישא נמי שור שהיה מתכוין לחבירו אמר רב פפא ישור שנגח את השפחה ויצאו ילדיה משלם דמי ולדות מאי מעמא חמרתא

ודווקה גר הבל כשחינו גר משלם דמי ולדות ליורשים: לכל עדיף ממתניתין. וא״ת ומאי ס"ד דמקשן וכי לא ידע דלא עדיף ויש לומר משום דבהך ברייתה קתני נזק ולער וכי היכי דנזק ולער איירי בכל ענין כמו כן זכה בדמי ולדות איירי בכל ענין: מעברתא בעלמא הוא דאזיק דאמר קרא

נפל לתוכו עבד או אמה פטור ולא אמרינן דהוי

בעל החשה חבל כחן הולדות לחדון

דכתיב האשה וילדיה תהיה לאדוניה:

אטן ולדות צררי נינהו. [א] ניורשים

הוא דזכו דהא בכתובות בפרק נערה

(דף מג:) אלטריך קרא למעוטי שאין

אדם מורים זכות בתו לבנו והכא

ליכא מיעוט ועוד מדפריך לרצה

מברייתא דהכה את האשה ומוהי

לה שחבל בחיי הגר אבל לרב חסדא

משמע דניחה לחחר מיתת הגר

לא פליג רב חסדא ומודה

כחמרתה מעברתה ולה נמעטיה משור ולה הדם וי"ל דהכה לה

ישבו לכם פה עם החמור יעם הדומה לחמור: • כיצד משלם דמי ולדות: דמי ולדות 🕫 שבח ולדות מיבעי ליה הכי נמי קאמר כיצד משלם דמי ולדות ושבח ולדות שמין את האשה כמה היא יפה עד שלא ילדה וכמה היא יפה משילדה: אמר רשב"ג א"כ משהאשה יולדת משבחת: מאי קאמר אמר רבה ה"ק וכי אשה משבחת קודם שתלד יותר מלאחר שתלד והלא אשה משבחת לאחר שתלד יותר מקודם שתלד אלא שמין את הולדות ונותנין לבעל תניא נמי הכי וכי אשה משבחת קודם שתלד יותר מלאחר שתלד והלא אשה משבחת לאחר שתלד יותר מקודם שתלד אלא שמין את הולדות ונותנין לבעל רבא אמר הכי קתני וכי אשה למי שיולדת משבחת ואין לעצמה בשבח ולדות כלום אלא שמין את הולדות ונותנין לבעל ושבח ולדות חולקין תניא נמי הכי אמר רשב"ג וכי אשה למי שיולדת משבחת ואין לעצמה בשבח ולדות כלום אלא שמין נזק בפני עצמו וצער בפני עצמו ושמין את הולדות ונותנין לבעל ושבח ולדות חולקין קשיא דרשב"ג אדרשב"ג ל"ק כאן במבכרת כאן בשאינה מבכרת ורבנן דאמרי שבח ולדות גמי לבעל מאי מעמא ייכרתגן ממשמע שנאמר יויצאו ילדיה איני יודע שהיא הרה מה ת"ל הרה לומר לך שבח הריון לבעל ורשב"ג האי הרה מאי דריש ביה מבעי ליה לכדתניא ר"א בן יעקב אומר לעולם אינו חייב עד שיכנה כנגד בית ההריון אמר רב פפא לא תימא כנגד בית הריון ממש אלא כל היכא דסליק ביה שיחמא לולד לאפוקי יד ורגל דלא: יהיתה שפחה ונשתחררה או גיורת פטור: אמר רבה לא שנו "אלא שחבל בה בחיי הגר ומת הגר דכיון דחבל בה בחיי הגר זכה בהו גר וכיון דמת הגר זכה בהו מן הגר אבל חבל בה לאחר מיתת הגר זכיא לה איה' בגוייהו ומיחייב לשלומי לה לדידה א"ר חסדא מרי דיכי אמו ולדות צררי נינהו וזכיא בהו אלא איתיה לבעל זכה ליה רחמנא ליתיה לבעל לא מיתיבי ∘הכה את האשה ויצאו ילדיה נותן נזק וצער לאשה ודמי ולדות לבעל אין הבעל נותן ליורשיו אין האשה נותן ליורשיה היתה שפחה ונשתחררה או גיורת זכה אמרי ומי עדיפא ממתניתין דאוקימנא שחבל בה בחיי הגר ומת הגר הכא נמי שחבל בה בחיי הגר ומת הגר ואיבעית אימא לאחר מיתת הגר

הגהות הב"ח (מ) גמ' ושבח ולדות מיבעי ליה: (ב) רש"י ד"ה ושמין ולדות ונותנין כל: (ג) ד"ה זכים וכו׳ בעליהו הן וכשמת: (ד) תום' ד"ה חמרתא וכו׳ הכתוב שור מדמי ולדות:

גליון הש"ם גמ' כיצר משלם רמ ולדות. טייו לטיל דם מז נ"ח תוספות ד"ה וכן:

הגהות הגר"א [א] תום' ד"ה אטו וולדות כו' ביורשים לא כו' נ"ב וכ"ד ש"פ ורמב"ם חולק (ועבהגר"א סימן תכ"ג

מוסף רש"י

שבו לכם פה. אליעור עגד אגרהס סמעור ענד סנדסס הוה (יבמות סב.). ודמי ולדות לבעל. המורה זכתה לו דכמיב בעל המשה (עיל מב:). אין האשה נותן ליוורשיה. מק ולער (שם). היתה שפחה ונשתחררה. כלומר היתה משוחררת או גיורת. מעוכרת מגר, ומתו שניהם, זכה. פטור מן הכל שהוא קודם הואיל ואין לה יורשין כל הקודם בשלה זכה בידו קודם לכל אדם, אבל אפילו איו להם בנים יש לה יורשין לירש חלקה ויש לו יורשין לירש חלקו, ודוקא נשתחררה קודם חבלה, אבל היתה שפחה כשחבל בה חייב בכל. אפילו בדמי ולדות ויתן לאדוניה, דדמי ולדות שפחה אינם אלא לבעלים שלה כדאמרינן (לעיל) דאמר ליה חמרתא מעברתא אוקת מינאי (לעיל מג.).

> וצער בפני עלמו. ומקא דהכא כחבלה דעלמא הקלוב במסכת כחובות כדפרישית לעיל: ושמין ולדות. ישונותן כל דמיהן לבעל: ושבה ולדות. דהיינו פחת דמי נפח גופה מחמת ריקון הולד חולקין: קשיא דר"ש כו'. דהכא קתני ושבח ולדות חולקין אלמא אשה משבחת לימכר כשהיא הרה יותר מריקנית ולעיל קתני אשה משבחת משתלד יותר מקודם לכן: במבכרת. דמיה פחותין קודם לידה מלאחר לידה דמסוכנת היא: שיחמא. חמימות והיינו כנגד כל החלל כולו: זכיא בהו איהי. דהא ולדות נכסי בעליהן (ג) וכשמת הגר ועדיין היא מעוברת היא החזיקה בהן והיא קודם לכל אדם הלכך כי חבל בה בתר הכי משלם לה לדידה: מרי דיכי. בעל שמועה זו. הלוה מתרגמינן דיכי (בראשית ה): לררי נינהו. קשרי מעות וכספים הן שתוכה בהן מן ההפקר: איתיה לבעל. או ליורשיו זכי להו רחמנא: ליסיה לבעל כו'. דחיובא אימת אחי לה בשעת חבלה והרי אין לה תובעין: אין האשה נוסן ליורשיה. הא אוקימנא בגרושה לפיכך אין הבעל יורשה בפרק שור שנגח ד' וה' (לעיל דף מג.): זכה. החובל במה שבידו ואפי' לאחר מיחת הגר חבל בה זכה בה: